

■ Orijinal Makale / Original Article ■

Ebeveyn Stilleri ile Ebeveynin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship Between Parental Styles and Parental
Attitudes Towards Extracurricular Sportive Activities

Emine ÖZTÜRK PAK[⊙]ABCDE

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0009-0004-2323-7518>

*A Çalışma Deseni (Study Design)- B Verilerin Toplanması (Data Collection)- C Veri Analizi (Statistical Analysis)-
D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)- E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)*

[⊙]Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Emine ÖZTÜRK PAK, emine.ozturkpak@yeniuyuzil.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval,
Var/Yes

Öz

Çalışmanın amacı, ortaokul 1., 2., 3. ve 4. sınıf düzeyindeki çocukların anne ve babalarının ebeveynlik stilleri ile çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Nicel yöntemle tasarlanan araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, İstanbul ili ve ilçelerindeki ortaokullarda öğrenim gören çocukların ebeveyni olan 648 kişi oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği, Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bu çalışmada elde edilen veriler SPSS 27 paket programı ile analiz edilmiştir. Değişkenlerin normal dağılımına göre parametrik testler uygulanmış, güvenilirlik için iç tutarlılık katsayısı Cronbach's Alpha test istatistiğinden yararlanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklarda t-testi ve Anova testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasında ilişki bakılırken Pearson korelasyon testleri ve grupların çoklu karşılaştırmalarında varyans homojenliğine göre Tukey testi uygulanmıştır. Bulgulara göre, cinsiyet, yaş, çocuk sayısı ve öğrencinin sınıf düzeyi değişkenlerinde istatistiki olarak fark olmadığı; eğitim, çocuk sayısı, gelir düzeyi ve ebeveyn spor geçmişi değişkenlerine göre ise ebeveyn tutumlarının anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ders dışı sportif etkinlik, ebeveyn stilleri, tutum

Abstract

The aim of the study is to examine the relationship between the parenting styles of the parents of children in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of secondary school and their attitudes towards their children's participation in extracurricular sportive activities. The research, which was designed with quantitative method, was carried out using the correlational survey model. The population of the study consisted of 648 parents of children studying in secondary schools in Istanbul province and its districts. the Parental Attitude Scale Toward Extracurricular Sports Activities, the Parental Attitude Scale, and a Personal Information Form were used as data collection instruments. The data obtained in this study were analysed with SPSS 27 package programme. Parametric tests were applied according to the normal distribution of the variables, and the internal consistency coefficient Cronbach's Alpha test statistic was used for reliability. T-test and Anova test were used for the differences between the groups. Pearson correlation tests were used for the relationship between continuous variables and Tukey's test was used for multiple comparisons of groups according to variance homogeneity. According to the findings, there were no statistically significant differences in terms of gender, age, number of children, and student grade level. However, parents' attitudes differed significantly in terms of education, number of children, income level, and parents' sports history.

Key Words: Extracurricular sportive activity, parent styles, attitude

Extended Summary

Introduction and Aim: Physical activity plays an important role in the daily lives of school-aged and adolescent children (Vakriloğlu-Becheva et al., 2023). Regular physical activity supports physical growth and development in children (Kimiecik and Horn, 2012), promotes physical growth and development (Sun et al., 2024), and effectively reduces the risk of cardiovascular and other diseases (Dong et al., 2025). Physical activities performed during early childhood support the strengthening of the musculoskeletal system and increased cardiorespiratory endurance, thereby enhancing the body's resistance to diseases; at the same time, they contribute to the development of children's motor skills, physical characteristics, and movement capacity (Vakriloğlu-Becheva et al., 2023).

However, more than 80% of adolescents worldwide fail to meet the World Health Organization's (WHO) recommendation of at least 60 minutes of moderate to vigorous physical activity per day. This inactivity is exacerbated by the increasing amount of time children and adolescents spend on digital devices such as phones, tablets, and computers for entertainment and social interaction (WHO, 2025). Insufficient physical activity and prolonged sedentary lifestyles are becoming increasingly common among children and adolescents (Liu et al., 2024), and this situation continues during the transition from adolescence to young adulthood (Kimiecik and Horn, 2012).

In this context, while it is important to take measures that support regular physical activity as part of school activities, attention should also be paid to physical activities outside of school (Vakriloğlu-Becheva et al., 2023). Research conducted by Wang et al. (2024) revealed a significant positive relationship between the development of both social and emotional skills in 10- and 15-year-old students and their participation in extracurricular sports activities (Wang et al., 2024). For children to benefit from these potential advantages, they need to engage in sports for a sufficiently long period and receive adequate encouragement and support from adults (Sanders et al., 2024).

Research shows that children's physical activity is influenced by parenting styles (Jago et al., 2011; Sekot, 2019; Van-der-Geest et al., 2017; Vega-Díaz et al., 2023). When examining studies on parenting styles, Baumrind's perspective stands out (Ercan, 2019). Democratic parenting supports verbal communication and shares the rationale behind its approach with the child (Darling and Steinberg, 1993), which tends to raise children who exhibit higher self-confidence, social competence, and success (Lim and Ong, 2024). Authoritarian parents try to shape, control, and evaluate their children's behaviors and attitudes (Baumrind, 1966), which has been linked to higher anxiety and lower maturity levels and antisocial behaviors (Lim and Ong, 2024). Permissive parents are non-directive, tolerant parents (Baumrind, 1991). Finally, protective parents place their children under excessive control, and children from families who adopt this parenting style tend to have difficulty making decisions and rely on others for help in achieving their goals and solving problems they encounter (Alisinanoğlu, 2003; Aydoğdu and Dilekmen, 2016).

In conclusion, the parenting styles adopted by parents have a decisive influence on the psychosocial development, behavioural patterns, general life attitudes, and future aspirations of their children, who are their sole heirs and for whom they are responsible for raising, educating, and caring for.

Material & Method: This research will be conducted using quantitative research methods and a correlational survey model. The correlational survey model is used to determine the existence and degree of changes between two or more related variables (Bekman, 2022). The research group for this study consists of parents of children aged 11 to 14 who are enrolled in grades 5, 6, 7, and 8 at public schools in districts of Istanbul during the 2024-2025 academic year. In line with the purpose of this research, the 'Personal Information Form' prepared by the researcher, as well as the 'Parent Attitude Scale Towards Extracurricular Sports Activities' and the 'Parent Attitude Scale' were used as data collection tools. Data were collected using forms prepared on an online platform. The study was conducted on a voluntary basis following the provision of information to participants. The data obtained in this study were analysed using the SPSS 27 software package. Parametric tests were applied according to the normal distribution of variables, and Cronbach's Alpha test statistics were used to assess reliability. T-tests and ANOVA tests were used to determine differences between groups. Pearson correlation tests were used to examine relationships between continuous variables, and Tukey tests were applied for multiple comparisons between groups based on variance homogeneity.

Result and Discussion: In this study, which aims to determine the attitudes of parents towards their children's extracurricular sports activities, a weak, negative relationship was found between DDSE parental attitude and general parental attitude. According to the research results (Table 10), as democratic attitude scores increase, academic perception increases; as authoritarian attitude increases, academic perception, social support, personal development level, and DDSE parental attitude decrease. As overprotective

parenting increases, social support, personal development, and DDSE parental attitude decrease. As permissive parenting increases, academic perception, social support, and personal development sub-dimensions decrease, and DDSE parental attitude decreases. In general, democratic parenting is considered a more positive parenting style (Johnson et al., 2012). Pinquart and Kauser (2018) compiled 428 studies from different countries and concluded that democratic parenting attitudes yield more beneficial results (Martin-Pinquart & Kauser-Rubina, 2018). A study investigating the relationship between parenting styles and children's academic achievement in Greek society showed that democratic parenting styles are positively associated with children's academic achievement, while authoritarian styles are linked to lower academic achievement (Tsela et al., 2023).

According to other results obtained from the research (Table 2), parents' general attitudes towards their children's extracurricular sports activities are moderate to high and positive. Parents generally believe that extracurricular sports activities have a positive impact on their children's academic achievement and that these activities contribute significantly to their children's personal development in areas such as self-confidence, discipline, and responsibility. When the literature is reviewed, it is determined that the average scores of students who participate in extracurricular activities in mathematics, reading, and science are lower than those of students who do not participate in extracurricular activities (Özkan, 2020). In another study examining the effect of participation in extracurricular activities on social skill levels, it was stated that students who participated in sports and social activities and artistic activities had significantly higher social skill scores than students who did not participate (Özdemir et al., 2010). A positive relationship was found between the exercise motivation levels of children participating in recreational exercises and their parents' attitudes toward extracurricular sports activities (Karahasan & Müftüler, 2023).

One of the striking results in variables related to personal information is the level of education and economic status of parents. The scores of parents with university degrees are significantly higher than those of parents who are literate and primary school graduates, indicating that parents have a positive attitude towards extracurricular sports activities. In a study aiming to determine parents' attitudes towards extracurricular sports activities, no significant difference was found in parents' attitudes towards extracurricular sports activities based on educational status; however, it was noted that parents with bachelor's and master's degrees scored higher than parents with secondary education (Yılmaz et al., 2023). In a study aimed at highlighting the importance and role of the family in tennis, it was concluded that family support, particularly the mother's university education, encouraged students to pursue tennis (Yılmaz & Kartal, 2022).

When we look at income levels, the DDSE parent attitude scores for the lowest income group were significantly lower than those for the highest income group. In a study examining the attitudes and opinions of high school students' parents regarding their participation in extracurricular sports activities, it was found that the average scores obtained from the sub-dimensions of academic perception, social support, and personal development differed significantly according to parental income level. Thus, it was revealed that as parental income increases, parents become more effective in encouraging their children to participate in extracurricular sports activities (Yılmaz & Güven, 2019).

The excessive protective attitude score, which is a sub-dimension of general parental attitude, was higher among individuals with low income. Families with higher education levels have better-paying jobs and provide their children with more suitable working conditions, resulting in parents who spend more time with their children and engage in higher-quality activities. In a study conducted by Örel and Tezcan-Kardaş (2022), significant differences were found in terms of personal development, social support, and total scores (Örel & Tezcan-Kardaş, 2022).

In summary, when examining parenting styles, democratic attitudes received the highest scores on the scale. This high average indicates that parents have a democratic approach, understanding their children, giving them a voice, and providing emotional support. Parents' general attitudes toward their children's extracurricular sports activities are moderate to high and positive, and they believe that sports activities make important contributions to their children's personal development in areas such as self-confidence, discipline, and responsibility. There is a weak, negative correlation between DDSE parental attitude and general parental attitude; as democratic attitude scores increase, academic perception increases; as authoritarian attitude increases, academic perception, social support, and personal development levels decrease.

1. GİRİŞ

Fiziksel aktivite, okul ve ergenlik çağındaki çocukların, günlük yaşantılarında önemli bir rol oynamaktadır (Vakrilova-Becheva ve diğ., 2023). Düzenli olarak fiziksel aktivite yapan çocuklar (Kimiecik ve Horn, 2012), fiziksel olarak büyüme ve gelişmeyi desteklemekle kalmaz (Sun ve diğ., 2024), kalpa-damar ve diğer hastalıkların riskini etkili bir şekilde azaltmaktadır (Dong ve diğ., 2025). Erken çocukluk döneminde gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler, kas-iskelet sisteminin güçlenmesini ve kardiyorespiratuvar dayanıklılığın artmasını destekleyerek organizmanın hastalıklara karşı direncini artırmakta; aynı zamanda çocukların motor becerilerinin, fiziksel özelliklerinin ve hareket kapasitesinin gelişimine katkı sağlamaktadır (Vakrilova-Becheva ve diğ., 2023). Çocuklar, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerine girerken aktif kalmaya devam ettiklerinde, bu faydaları koruyabilir ve hatta geliştirebilirler (Kimiecik ve Horn, 2012).

Ancak, dünya genelinde ergenlerin %80'inden fazlası, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) günde en az 60 dakika orta ve yoğun fiziksel aktivite yapma önerisini yerine getirememektedir. Bu hareketsizlik, çocukların ve ergenlerin eğlence ve sosyal etkileşim amacıyla telefon, tablet ve bilgisayar gibi dijital cihazlarda geçirdikleri sürenin artmasıyla daha da kötüleşmektedir. Bu aktiviteler çoğunlukla hareketsizdir (WHO, 2025). Yetersiz fiziksel aktivite ve uzun süreli hareketsiz yaşam tarzı, çocuk ve ergenler arasında giderek yaygınlaşmakta olup (Liu ve diğ., 2024), bu durum ergenlikten genç yetişkinliğe geçiş sürecinde de devam etmektedir (Kimiecik ve Horn, 2012).

Bu kapsamda, okul faaliyetlerinin bir parçası olan düzenli fiziksel aktiviteyi destekleyen tedbirlerin alınması önemli olmakla beraber okul dışı fiziksel aktivitelere de dikkat edilmelidir (Vakrilova-Becheva ve diğ., 2023). Okul dışı spor aktiviteleri bu konuda çok önemli bir rol oynamaktadır (Aniško ve diğ., 2025). Barber, Eccles ve Stone (2001) tarafından yapılan araştırma da ders dışı faaliyetlere katılımın öğrencilerin gelişimine olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Blomfield ve Barber (2009) tarafından yapılan araştırmada da spor faaliyetlerine katılan ergenlerin, ders dışı faaliyetlere katılmayanlara göre öz benlik algısı, sosyal benlik algısı ve akademik benlik algısı açısından önemli ölçüde daha yüksek puanlar aldığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Wang ve diğ. (2024) tarafından yapılan bir araştırmada, 10 ve 15 yaşındaki öğrencilerin hem sosyal hem de duygusal becerilerindeki gelişme ile okul dışı spor faaliyetlerine katılım arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Wang ve diğ., 2024).

Çocukların bu potansiyel faydalardan yararlanabilmeleri için yeterince uzun süre spor yapmaları ve yetişkinlerden yeterli teşvik ve desteği almaları gerekmektedir (Sanders ve diğ., 2024). Stefansen, Smette ve Strandbu (2016) yaptığı çalışmada, ebeveynlerin bu sporlara katılımın başlatıcıları ve daha fazla aktivite için motivasyon kaynağı olduklarını ortaya koymuştur (Jeanfreau ve diğ., 2020). Talha ve arkadaşlarına göre (2022), ebeveynlerin teşviki ve desteği, problemlere olumlu yaklaşımları, çocuklarının yeteneklerine ve motivasyonlarına olan inançları, çocukların spor kariyerleri ve performanslarında önemli bir rol oynamaktadır (Kovács ve diğ., 2024). Bunun nedeni, ebeveynlerin çocukları ile biyolojik, sosyal ve psikolojik olarak en yakın ilişkiye sahip olmalarıdır (Wang ve diğ., 2021).

Araştırmalar, çocukların fiziksel aktivitesinin ebeveyn stillerinden etkilendiğini (Jago ve diğ., 2011; Sekot, 2019; Van-der-Geest ve diğ., 2017; Vega-Díaz ve diğ., 2023) ve ebeveynlerin yetiştirme stillerinin çocuklarının gençlik spor deneyimleri üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir (Holt ve diğ., 2009; Wright ve diğ., 2019). Darling ve Steinberg (1993), ebeveynlik stilini “çocuğa iletilen ve bir araya geldiğinde ebeveynin davranışlarının ifade edildiği duygusal bir ortam yaratan, çocuğa yönelik tutumların bir bütünüdür” olarak tanımlamıştır (Darling ve Steinberg; Wright ve diğ., 2019). Ebeveyn stilleri konusundaki çalışmalar incelendiğinde, özellikle Baumrind'in bakış açısının öne çıktığı dikkati çekmektedir (Ercan, 2019). Baumrind'e (1966) göre, ebeveyn tutumları otoriter tutum, izin verici tutum ve demokratik tutum olmak üzere üç farklı gruba ayırmıştır (Bayramova ve Aksan, 2022). Maccoby ve Martin (1983), bu modele “ihmalkâr” ebeveynliği de eklemiştir (Spera, 2005); Hibbard ve Walton (2014) demokratik, otoriter, izin verici-düşkün ve ihmalkâr-reddedici şeklinde bir sınıflama yapmış, Filiz ve Yaprak'da (2009) demokratik, otoriter, koruyucu ve ilgisiz şeklinde sınıflandırmıştır (Sak ve diğ., 2015).

Demokratik bir ebeveyn, sözlü iletişim kurmayı desteklemekte ve izlediği yaklaşımın gerekçelerini çocukla paylaşmaktadır. O hem ifade edici hem de işlevsel özelliklere hem özgür iradeye hem de disiplinli bir uyuma önem vermektedir. Bu nedenle, ebeveyn-çocuk arasındaki farklılıkların ortaya çıktığı noktalarda sıkı bir denetim uygular, ancak çocuğu herhangi bir kısıtlamayla sınırlamamaktadır. Yetişkin olarak kendi özel haklarının farkındadır, aynı zamanda çocuğun bireysel ilgi alanlarını ve kendine özgü davranışlarını da

tanınmaktadır (Darling ve Steinberg, 1993). Demokratik ebeveynlik stili, daha yüksek özgüven, sosyal yetkinlik ve başarı sergileyen çocuklar yetiştirme eğilimindedir (Lim ve Ong, 2024).

Otoriter ebeveyn, genellikle teolojik temelli ve daha yüksek bir otorite tarafından formüle edilmiş mutlak bir davranış standardına göre çocuğun davranışlarını ve tutumlarını şekillendirmeye, kontrol etmeye ve değerlendirmeye çalışmaktadır (Baumrind, 1966). İtaat ve statü odaklıdır ve emirlerinin açıklama yapılmaksızın yerine getirilmesini beklemektedirler. Otoriter ebeveynler, çocuklarını sosyalleştirirken olgunluk taleplerini ve beklentilerini kurallar ve emirler aracılığıyla ifade ederler ve bu kuralların ardındaki mantığı çocuklarına aktarmazlar. Örneğin, otoriter ebeveynler “okulda başarılı olan iyi olur... çünkü ben öyle diyorum” diyebilirler (Spera, 2005). Otoriter ebeveynlerin çocukları ise daha yüksek kaygı ve olgunluk düzeyleri ile antisosyal davranışlarla ilişkilendirilmiştir (Lim ve Ong, 2024).

İzin veren veya yönlendirici olmayan ebeveynler, talepkâr olmaktan çok duyarlıdır. Geleneksel olmayan ve hoşgörülü ebeveynlerdir, olgun davranışlar beklemeyen, çocuklarına önemli ölçüde özerklik izni verir ve çatışmalardan kaçınırlar (Baumrind, 1991). Çocuğun kendi faaliyetlerini mümkün olduğunca kendi başına düzenlemesine izin verir, kontrol uygulamaktan kaçınır ve dışsal olarak tanımlanmış standartlara uymasını teşvik etmezler (Baumrind, 1966). Çocuğun davranışlarına herhangi bir tepki gösterilmemesi, çocukta anne babasının kendisine karşı ilgisiz oldukları düşüncesinin yer almasına neden olabilmektedir. Bu tutumla yetişen çocuklar girdikleri her ortamda bu rahatlığı bulamayacağından tedirginlik ve huzursuzluk yaşayabilmektedirler (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

Aşırı koruyucu da ise, gereğinden fazla denetim altına alınır ve ona aşırı ilgi gösterilmektedir. Anne ve babalar çocukların etrafında sürekli olarak dolanır ve onları sürekli izlerler. Bu çocuklar, olaylara sadece gözlemci olarak katılmakta, karar alırken zorlanmakta, hedeflerine ulaşmak için başkalarından yardım beklemekte ve sorunları başkalarının çözmesini alışkanlık haline getirmektedir (Alisinanoğlu, 2003; Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Koruyucu tutumu benimseyen ebeveynler çocuklarına karşı aşırı koruyucu ve müdahaleci bir yaklaşım sergilerler. Çocuğun yapabileceği basit şeyleri bile çeşitli mazeretler göstererek yapmasına izin vermez ve bunu kendileri üstlenirler. Çocuğun kendi deneyimleriyle öğrenmesine engelleyen bu tutum, çocuğun bağımlı bir kişilik geliştirmesine yol açarken, aynı zamanda özgüveni zedelemektedir (Çoban ve Kısa, 2020).

Ebeveynlik stillerinin, çocukların davranışlarının şekillenmesinde ve sosyal çevreyle etkileşiminde temel belirleyicilerden biri olarak kabul ediliyorsa (Spera, 2005), bu çalışmanın amacı, ebeveynlik stilleri ile çocuklarının ders dışı sportif etkinliklere katılımına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Böylece aile yapısının çocukların fiziksel aktivitelere yönelimindeki rolü ortaya konarak, bu alandaki literatüre katkı sağlanması hedeflenmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri ve ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, birbiriyle ilişkili iki ya da daha fazla değişken arasındaki değişimlerin varlığını ve derecesini belirlemek için kullanılmaktadır (Bekman, 2022).

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu 2024-2025 Eğitim-Öğretim yılında, İstanbul ilindeki ilçelerde bulunan resmi ortaokullarda öğrenim gören 11 ila 14 yaş arası çocukların ebeveyni olan 648 katılımcı oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken, basit rastgele örnekleme yöntemi kullanarak okul isimleri bir torbadan kura çekimi ile yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün hesaplanması için T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'na ait internet sayfasından ilçelerdeki okulların web sayfalarından ortaokula kayıtlı öğrenci sayılarına ulaşılmıştır. Yine bu ilçelerdeki okulların web sayfalarından elde edilen bilgiler dâhilinde, ortaokullarda eğitim-öğretim gören (5., 6., 7. ve 8. sınıf) öğrencilerinin ebeveynleri (N=118.624) araştırmanın evreni olarak belirlenmiştir. 118.624 kişilik bir hedef kitleden, %95 güven aralığına göre 0,05 hata payı ile örneklem sayısının en az 383 olması gerekmektedir. Örneklem sayısının genel ana kitleyi temsil ettiği varsayılmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amacına uygun şekilde araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formunun” yanı sıra ebeveynlere yönelik “Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği” ile “Ebeveyn Tutum Ölçeği” veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından katılımcıların demografik özellikleri tespit etmek amacıyla kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Veriler, T.C. İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nden izin alınıp üç ilçedeki resmi okullara gidilerek, Google Forms üzerinde hazırlanan anket linki veli gruplarından paylaşılmış ve katılımcıların gönüllülük esasına dayanarak doldurmaları talep edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Ebeveynlere ilişkin; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, gelir düzeyi, sporcu geçmişi, çocuğunun kaçınıcı sınıfta okuduğu bilgilerinden oluşmaktadır.

Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği (DDSEÖ): Ölçek, Yılmaz ve Güven tarafından 2015 yılında geliştirilmiş olup, 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin maddelerin yanıtları 5 seçeneklidir ve ölçeğin puanlamasında “Tamamen katılıyorum” 5, “Hiç katılmıyorum” ise 1 puan almaktadır. 17 maddelik ölçeğin; “Kişisel Gelişim” (11 madde), “Akademik Algı” (3 madde) ve “Sosyal Destek” (3 madde) şeklinde 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlarla ilgili maddelerden yüksek puan alan bireyler, o boyutun temsil ettiği davranışları kabul etmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, etkinlik konusundaki tutumun olumlu olduğunu gösterir. Ölçekte yer alan (5, 10, 13.) maddeler olumsuz içerik taşıdığından ters puanlama yapılmaktadır. Yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Cronbach alfa değeri 0,91 olarak bulunmuştur (Yılmaz ve Güven, 2015). Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,97 olarak bulunmuştur.

Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ): Demir ve Şendil (2008) tarafından likert tipinde geliştirilmiş ölçeğin maddelerin yanıtları 5 seçeneklidir ve ölçeğin puanlamasında “Her zaman böyledir” 5, “Hiçbir zaman böyle değildir” ise 1 puan almaktadır. 46 maddesi olan ölçeğin; “Demokratik” (17 madde), “Otoriter” (11 madde), “Aşırı Koruyucu” (9 madde) ve “İzin Verici” (9 madde) şeklinde 4 alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlara yönelik maddelerden yüksek puan alan kişiler, o boyutun yansıttığı davranışları kabul etmektedir. Yapılan güvenirlik analizlerinde Cronbach alfa değerleri “demokratik” boyut için .83, “otoriter” boyut için .76, “aşırı koruyucu” boyut için .75 ve “izin verici” boyut için de .74 olarak bulunmuştur (Karabulut Demir ve Şendil, 2008). Bu çalışmada ise ölçeğin genel puanına ait Cronbach alfa değeri 0,87 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler, çevrimiçi platformda hazırlanan formlar kullanılarak toplanmıştır. Araştırma, katılımcılara yapılan bilgilendirmelerin ardından gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadaki veriler, SPSS 27 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İlk olarak demografik veriler ve ölçek düzeylerine ilişkin analizler yapılmıştır. Değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı incelenirken, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Tabachnick ve Fidell’e (2013) göre, skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerleri -1.50 ile +1.50 arasında olduğunda, normal dağılım kabul edilmektedir. Bu durumda, değişkenlerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Varyans homojenliği varsayımı için Levene testi, güvenirlik için ise iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach’s Alpha testi kullanılmıştır. Gruplara yönelik farklılıklarda, değişkenlerin normal dağılıma uyması nedeniyle, iki bağımsız grup karşılaştırması için bağımsız örneklem t-testi ve üç veya daha fazla bağımsız grup karşılaştırması için Anova testi uygulanmıştır. Anova testi ile anlamlı bulunan grupların çoklu karşılaştırmalarında, varyans homojenliğine bağlı olarak Tukey testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon testi uygulanmıştır. Sonuçlar değerlendirilirken, anlamlılık düzeyi olarak 0,05 alınmış ve $p < 0,05$ durumunda anlamlı bir fark olduğu, $p > 0,05$ durumunda da anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında ilgili değişkenler çerçevesinde elde edilen verilerin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. Sosyo-demografik özelliklere ilişkin frekans dağılım tablosu

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	346	53,40
	Erkek	302	46,60
Yaş	24-30	19	2,93
	31-35	116	17,90
	36-40	226	34,88
	41-45	194	29,94
	46+	93	14,35
Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	18	2,78
	İlkokul	178	27,47
	Lise	235	36,27
	Üniversite	195	30,09
	Lisansüstü	22	3,40
Çocuk Sayısı	1	98	15,12
	2	335	51,70
	3	165	25,46
	4+	50	7,72
Velisi Olunan Öğrenci Sınıf Düzeyi	Ortaokul 1	215	33,18
	Ortaokul 2	162	25,00
	Ortaokul 3	164	25,31
	Ortaokul 4	107	16,51
Gelir Düzeyi	0-17000 TL	95	14,66
	17001-30000 TL	201	31,02
	30001-45000 TL	149	22,99
	45001 TL +	203	31,33
Spor Geçmişi	Yok	483	74,54
	Var	165	25,46
Çocuk, Haftalık Spor Yapma Sıklık	Hiç	237	36,57
	1-2 Gün	260	40,12
	3-4 Gün	126	19,44
	5 Gün +	25	3,86
Çocuk, Sporcu Lisans Durumu	Yok	495	76,39
	Var	153	23,61

Tablo 1’de araştırmanın örneklemini meydana getiren katılımcılara yönelik tanımlayıcı istatistikler yer almaktadır. Burada bütün parametreler için gözlem sayısı 648’dir. Tablo 1’e göre katılımcıların çoğunluğu kadın (%53,40) ve 36-40 yaş aralığındadır (%34,80). Eğitim düzeyi açısından en yüksek oran lise mezunlarında (%36,27) görülmektedir. Katılımcıların yarısından fazlasının (%51,70) 2 çocuğu bulunmakta ve velisi olunan öğrencilerin çoğu (%33,18) ortaokul 1. sınıfta eğitim görmektedir. Gelir dağılımında en yüksek oran %31,33 ile 45.001 TL ve üzeri gelir grubuna aittir. Spor geçmişi olmayanların oranı %74,54 olarak belirlenmiştir. Haftalık spor yapma sıklığında “hiç” yanıtını verenlerin oranı %36,57 olmakla birlikte velilerin çoğunluğu (%40,12) çocuklarının haftada 1-2 gün spor yaptığını bildirmiştir. Ayrıca çocuklarının lisanslı sporcu olmadığı belirtilenler %76,39 ile çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 2. Ölçek düzeylerine ilişkin frekans dağılım tablosu

Değişken	Ort.	Min.	Maks.	SS
Akademik Algı	11,52	3,00	15,00	2,38
Sosyal Destek	10,75	3,00	15,00	4,17
Kişisel Gelişim	39,74	11,00	55,00	13,74
DDSE Ebeveyn Tutum (toplam)	62,02	17,00	85,00	19,28
Demokratik	74,19	17,00	85,00	10,89
Otoriter	23,24	11,00	54,00	6,34
Aşırı Koruyucu	32,77	9,00	45,00	7,34
İzin Verici	19,32	9,00	43,00	5,95
Ebeveyn Tutum (toplam)	149,53	46,00	218,00	18,62

DDSE; Ders Dışı Sportif Etkinlik

Tablo 2'deki bulgular incelendiğinde, DDSE ebeveyn tutumu ölçeğinin genel puanı 17 ile 85 arasında değişmekte olup, katılımcıların bu ölçekteki ortalama puanı 62,02 (SS = 19,28); akademik algı alt boyutunun puanları 3 ile 15 arasında, ortalama puan 11,52 (SS = 2,38); sosyal destek alt boyutu için edilen puanlar 3 ile 15 arasında, ortalama puan 10,75 (SS = 4,17); kişisel gelişim alt boyutuna ilişkin puanlar 11 ile 55 arasında, ortalama puan 39,74 (SS = 13,74) olarak belirlenmiştir. Ebeveyn tutum ölçeği genel puanı 46 ile 218 arasında değişmektedir. Katılımcıların bu ölçekteki ortalama puanı 149,53 (SS = 18,62) olarak hesaplanmıştır. Demokratik tutum alt boyutuna ilişkin puanlar 17 ile 85 arasında olup, ortalama puan 74,19 (SS = 10,89); otoriter tutum alt boyutunda puanlar 11 ile 54 arasında değişmekte ve ortalama puan 23,24 (SS = 6,34); aşırı koruyucu tutum alt boyutu açısından puanlar 9 ile 45 arasında değişmekte olup, ortalama puan 32,77 (SS = 7,34); izin verici tutum alt boyutunda puanlar 9 ile 43 arasında değişmekte olup, ortalama puan 19,32 (SS = 5,95) olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Ölçek düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşması

Değişken	Cinsiyet				t testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	Ort.	SS	Ort.	SS		
Akademik Algı	11,60	2,38	11,14	2,35	1,785	0,075
Sosyal Destek	10,88	4,07	10,09	4,61	1,615	0,109
Kişisel Gelişim	40,13	13,41	37,64	15,29	1,541	0,126
DDSE Ebeveyn Tutum	62,60	18,84	58,86	21,30	1,657	0,102
Demokratik	74,30	11,00	73,62	10,31	0,583	0,561
Otoriter	23,18	6,23	23,59	6,93	-0,601	0,549
Aşırı Koruyucu	32,53	7,44	34,07	6,63	-1,944	0,052
İzin Verici	19,05	5,91	20,75	6,02	-2,654	0,008*
Ebeveyn Tutum	149,06	18,56	152,02	18,87	-1,473	0,141

* $p < 0,05$; Bağımsız Örneklem t Testi, DDSE; Ders Dışı Sportif Etkinlik

Tablo 3'teki bulgular incelendiğinde, yapılan t-testine göre cinsiyetler arasında akademik algı ($t = 1,785$, $p = 0,075$), sosyal destek ($t = 1,615$, $p = 0,109$) ve kişisel gelişim ($t = 1,541$, $p = 0,126$) düzeylerinde istatistiksel anlamda farklılık bulunmamaktadır. DDSE ebeveyn tutumu puanı kadınlarda $62,60 \pm 18,84$, erkeklerde $58,86 \pm 21,30$ 'dur. Cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = 1,657$, $p = 0,102$). Demokratik tutum ($t = 0,583$, $p = 0,561$), otoriter tutum ($t = -0,601$, $p > 0,549$) ve koruyucu tutum ($t = -1,944$, $p = 0,052$) düzeylerinde istatistiksel anlamda farklılık bulunmamaktadır. İzin verici tutum puanları için cinsiyetler arasında erkeklerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($t = -2,654$, $p = 0,008$). Genel ebeveyn tutum toplam puanı kadınlarda $149,06 \pm 18,56$, erkeklerde $152,02 \pm 18,87$ olarak bulunmuştur. Bu farklılık ise anlamlı değildir ($t = -1,473$, $p = 0,141$).

Tablo 4. Ölçek düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılaşması

Değişken	Kategori	Yaş		F	ANOVA	
		Ort.	SS		p	Fark
Akademik Algı	24-30	10,95	2,55	0,565	0,688	-
	31-35	11,50	2,43			
	36-40	11,43	2,32			
	41-45	11,68	2,32			
	46+	11,57	2,58			
Sosyal Destek	24-30	9,21	4,83	0,985	0,415	-
	31-35	10,44	4,05			
	36-40	10,82	4,12			
	41-45	10,88	4,13			
	46+	11,04	4,35			
Kişisel Gelişim	24-30	33,47	16,11	1,594	0,174	-
	31-35	38,87	13,25			
	36-40	39,50	13,32			
	41-45	40,31	13,81			
	46+	41,51	14,51			
DDSE Ebeveyn Tutum	24-30	53,63	22,53	1,395	0,234	-
	31-35	60,81	18,82			
	36-40	61,75	18,69			
	41-45	62,86	19,26			
	46+	64,12	20,43			
Demokratik	24-30	75,84	5,88	0,561	0,691	-
	31-35	73,60	11,70			
	36-40	74,79	10,31			
	41-45	73,54	11,81			
	46+	74,52	10,02			
Otoriter	24-30	23,47	8,02	0,175	0,951	-
	31-35	23,31	6,08			
	36-40	22,99	6,49			
	41-45	23,49	6,27			
	46+	23,22	6,21			
Aşırı Koruyucu	24-30	37,05	5,25	2,947	0,021*	1>4
	31-35	33,77	6,76			
	36-40	32,84	7,37			
	41-45	31,92	7,64			
	46+	32,29	7,37			
İzin Verici	24-30	18,26	7,11	0,908	0,459	-
	31-35	18,50	6,08			
	36-40	19,49	6,10			
	41-45	19,51	5,78			
	46+	19,74	5,50			
Ebeveyn Tutum	24-30	154,63	12,23	0,586	0,673	-
	31-35	149,18	19,23			
	36-40	150,11	19,31			
	41-45	148,45	19,52			
	46+	149,76	15,11			

* $p<0,05$; ANOVA Testi, Fark=Tukey Testi

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde, ANOVA testi sonuçlarına göre, yaş grupları arasında akademik algı ($F = 0,565$, $p=0,688$) ve sosyal destek ($F = 0,985$, $p=0,415$) ve kişisel gelişim ($F = 1,594$, $p = 0,174$) düzeylerinde istatistiksel açıdan anlamda farklılık bulunmamıştır. DDSE ebeveyn tutumu puanları 24-30 yaş grubunda $53,63 \pm 22,53$ iken, 46 yaş ve üzeri grupta $64,12 \pm 20,43$ 'tür. ANOVA sonuçlarına göre istatistiksel açıdan gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F = 1,395$, $p=0,234$). Demokratik tutum ($F = 0,561$, $p=0,691$), otoriter tutum ($F = 0,175$, $p=0,951$) ve izin verici tutum ($F = 0,908$, $p=0,459$) düzeylerinde istatistiksel anlamda farklılık yoktur. Aşırı koruyucu tutum puanları ANOVA testi sonuçlarına göre, yaş gruplarında aşırı koruyucu tutum düzeylerinde anlamlı bir farklılık vardır ($F = 2,947$, $p=0,021$). Tukey testi sonuçlarına göre bu fark 24-30 yaş grubu ile 41-45 yaş grubu arasındadır ($1>4$). Genel ebeveyn tutumu puanları 24-30 yaş grubunda $154,63 \pm 12,23$, diğer yaş gruplarında yaklaşık 148-150 düzeyindedir. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($F = 0,586$, $p=0,673$).

Tablo 5. Ölçek düzeylerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşması

Değişken	Kategori	Eğitim Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Akademik Algı	Okur Yazar	11,22	2,18	2,432	0,046*	2<4
	İlkokul	11,11	2,28			
	Lise	11,58	2,26			
	Üniversite	11,81	2,57			
	Lisansüstü	12,05	2,59			
Sosyal Destek	Okur Yazar	8,67	4,23	3,482	0,008*	4>1, 4>2
	İlkokul	10,21	3,85			
	Lise	10,69	4,27			
	Üniversite	11,47	4,20			
	Lisansüstü	11,23	4,22			
Kişisel Gelişi	Okur Yazar	32,50	13,26	3,928	0,004*	4>1, 4>2
	İlkokul	37,87	12,88			
	Lise	39,45	13,86			
	Üniversite	42,31	13,95			
	Lisansüstü	41,14	14,16			
DDSE Ebeveyn Tutum	Okur Yazar	52,39	18,71	3,921	0,004*	4>1, 4>2
	İlkokul	59,19	17,70			
	Lise	61,71	19,54			
	Üniversite	65,58	19,77			
	Lisansüstü	64,41	19,70			
Demokratik	Okur Yazar	74,00	8,42	3,329	0,010*	3>2
	İlkokul	71,75	12,66			
	Lise	75,45	9,01			
	Üniversite	74,75	11,56			
	Lisansüstü	75,82	5,60			
Otoriter	Okur Yazar	24,67	9,78	2,897	0,021*	3<2
	İlkokul	24,44	7,42			
	Lise	22,42	5,88			
	Üniversite	23,06	5,43			
	Lisansüstü	22,86	4,21			
Aşırı Korumacı	Okur Yazar	37,72	5,71	20,692	0,001*	4<1, 4<2, 4<3
	İlkokul	35,46	6,93			
	Lise	33,28	6,86			
	Üniversite	29,71	7,10			
	Lisansüstü	28,73	6,96			
İzin Verici	Okur Yazar	19,83	7,33	0,373	0,828	-
	İlkokul	19,53	6,73			
	Lise	18,97	5,81			
	Üniversite	19,53	5,35			
	Lisansüstü	18,91	4,88			
Ebeveyn Tutum	Okur Yazar	156,22	20,21	2,027	0,089	-
	İlkokul	151,17	22,02			
	Lise	150,12	17,35			
	Üniversite	147,05	16,99			
	Lisansüstü	146,32	10,86			

* $p<0,05$; ANOVA Testi, Fark=Tukey Testi

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde, ANOVA testi sonuçlarına göre, eğitim düzeyine göre akademik algı ($F = 2,432$, $p=0,046$), sosyal destek ($F = 3,482$, $p=0,008$) ve kişisel gelişim ($F = 3,928$, $p=0,004$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. DDSE ebeveyn tutumu puanları okur-yazar bireylerde $52,39 \pm 18,71$, üniversite mezunlarında $65,58 \pm 19,77$ olarak belirlenmiştir. ANOVA testi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı fark vardır ($F = 3,921$, $p=0,004$). Üniversite mezunlarının puanları, okur-yazar ve ilköğretim mezunlarına kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir ($4>1$, $4>2$). Demokratik tutum ($F = 3,329$, $p=0,010$), otoriter tutum ($F = 2,897$, $p=0,021$) ve aşırı koruyucu tutum ($F = 20,692$, $p=0,001$) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır. İzin verici tutum puanlarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 0,373$, $p=0,828$). Genel ebeveyn tutum puanları okur-yazar bireylerde $156,22 \pm 20,21$, diğer gruplarda ise yaklaşık 146–151 düzeyindedir. ANOVA testi sonucunda gruplar arası anlamlı bir fark bulunmamıştır ($F = 2,027$, $p=0,089$).

Tablo 6. Ölçek düzeylerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşması

Değişken	Spor Geçmişi				t testi	
	Yok		Var		t	p
	Ort.	SS	Ort.	SS		
Akademik Algı	11,42	2,35	11,84	2,46	-1,961	0,049*
Sosyal Destek	10,67	4,09	10,99	4,37	-0,838	0,402
Kişisel Gelişim	39,46	13,43	40,57	14,64	-0,899	0,369
DDSE Ebeveyn Tutum	61,54	18,83	63,39	20,53	-1,064	0,288
Demokratik	74,23	11,04	74,08	10,45	0,158	0,875
Otoriter	23,48	6,71	22,53	5,08	1,904	0,058
Aşırı Koruyucu	33,40	7,46	30,95	6,68	3,941	0,001*
İzin Verici	19,43	6,21	18,98	5,11	0,921	0,358
Ebeveyn Tutum	150,55	19,13	146,55	16,76	2,391	0,017*

* $p<0,05$; Bağımsız Örneklem t Testi, DDSE; Ders Dışı Sportif Etkinlik

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde, yapılan t-testi sonucuna göre, spor geçmişi olan bireylerin akademik algı düzeyi, olmayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir ($t = -1,961$, $p=0,049$). Sosyal destek ($t = -0,838$, $p=0,402$) ve kişisel gelişim ($t = -0,899$, $p=0,369$) puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. DDSE ebeveyn tutumu puanları spor geçmişi olmayanlarda $61,54 \pm 18,83$, olanlarda $63,39 \pm 20,53$ 'tür. Anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t = -1,064$, $p=0,288$). Demokratik tutum ($t = 0,158$, $p=0,875$), otoriter tutum ($t = 1,904$, $p=0,058$) ve izin verici tutum ($t = 0,921$, $p=0,358$) puanlarında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Aşırı koruyucu tutum ($t = 3,941$, $p=0,001$) puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır. Genel ebeveyn tutum puanları spor geçmişi olmayan bireylerde $150,55 \pm 19,13$, spor geçmişi olan bireylerde $146,55 \pm 16,76$ 'dır. Spor geçmişi olmayan bireylerin ebeveyn tutum puanları, spor geçmişi olanla kişilere daha yüksektir ($t = 2,391$, $p = 0,017$).

Tablo 7. Ölçek düzeylerinin çocuk sayılarına göre farklılaşması

Değişken	Kategori	Çocuk Sayısı		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Akademik Algı	1	11,87	2,44	2,057	0,105	-
	2	11,57	2,46			
	3	11,42	2,15			
	4+	10,88	2,38			
Sosyal Destek	1	11,70	3,83	2,907	0,034*	1>3
	2	10,80	4,12			
	3	10,16	4,41			
	4+	10,50	4,03			
Kişisel Gelişim	1	42,82	12,62	3,405	0,017*	1>3
	2	40,12	13,70			
	3	37,41	14,23			
	4+	38,86	13,51			

DDSE Ebeveyn Tutum	1	66,39	17,75	3,273	0,021*	1>3
	2	62,49	19,26			
	3	58,99	20,01			
	4+	60,24	18,47			
Demokratik	1	77,20	8,64	3,325	0,019*	1>3
	2	74,02	11,40			
	3	72,98	10,97			
	4+	73,46	10,21			
Otoriter	1	22,03	6,47	2,227	0,084	-
	2	23,61	6,17			
	3	22,89	6,26			
	4+	24,32	7,28			
Aşırı Koruyucu	1	31,79	6,69	3,962	0,008*	2<3
	2	32,17	7,58			
	3	34,18	7,03			
	4+	34,12	7,29			
İzin Verici	1	20,07	6,49	1,733	0,159	-
	2	19,06	5,87			
	3	18,98	5,87			
	4+	20,64	5,54			
Ebeveyn Tutum	1	151,09	15,96	0,846	0,469	-
	2	148,87	19,13			
	3	149,02	19,15			
	4+	152,54	18,35			

* $p<0,05$; ANOVA Testi, Fark=Tukey Testi

Tablo 7'deki bulgular incelendiğinde, ANOVA testi sonucuna göre çocuk sayısına göre akademik algı düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F = 2,057$, $p=0,105$). Sosyal destek ($F = 2,907$, $p=0,034$) ve kişisel gelişim ($F = 3,405$, $p=0,017$) düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. DDSE ebeveyn tutumu puanları ANOVA testi sonucuna göre anlamlı bir fark vardır ($F = 3,273$, $p=0,021$). 1 çocuğu olan bireylerin puanları, 3 çocuğu olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir ($1>3$). Demokratik tutum ($F = 3,325$, $p=0,019$) ve aşırı koruyucu tutum ($F = 3,962$, $p=0,008$) puanlarında anlamlı bir fark vardır. Otoriter tutum ($F = 2,227$, $p=0,084$) ve izin verici tutum ($F = 1,733$, $p=0,159$) puanlarında anlamlı bir fark yoktur. Genel ebeveyn tutumu puanları çocuk sayısına göre $148,87 \pm 19,13$ ile $152,54 \pm 18,35$ arasında değişmekte olup, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F = 0,846$, $p=0,469$).

Tablo 8. Ölçek düzeylerinin velisi olunan öğrencinin sınıf düzeylerine göre farklılaşması

Değişken	Kategori	Velisi Olunan Öğrenci Sınıf Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Akademik Algı	Ortaokul 1	11,47	2,26	0,282	0,839	-
	Ortaokul 2	11,64	2,43			
	Ortaokul 3	11,57	2,46			
	Ortaokul 4	11,39	2,44			
Sosyal Destek	Ortaokul 1	10,28	4,36	1,461	0,224	-
	Ortaokul 2	10,96	4,06			
	Ortaokul 3	10,90	4,19			
	Ortaokul 4	11,17	3,86			
Kişisel Gelişim	Ortaokul 1	38,29	14,27	1,241	0,294	-
	Ortaokul 2	40,45	13,32			
	Ortaokul 3	40,20	14,12			
	Ortaokul 4	40,87	12,59			

DDSE Ebeveyn Tutum	Ortaokul 1	60,05	19,85	1,154	0,326	-
	Ortaokul 2	63,04	19,01			
	Ortaokul 3	62,66	19,80			
	Ortaokul 4	63,43	17,60			
Demokratik	Ortaokul 1	74,17	9,94	0,817	0,485	-
	Ortaokul 2	75,10	11,30			
	Ortaokul 3	74,13	10,46			
	Ortaokul 4	72,98	12,61			
Otoriter	Ortaokul 1	22,94	6,30	1,338	0,261	-
	Ortaokul 2	22,80	5,77			
	Ortaokul 3	24,06	7,03			
	Ortaokul 4	23,26	6,12			
Aşırı Korumacı	Ortaokul 1	32,57	6,95	1,775	0,151	-
	Ortaokul 2	31,93	8,29			
	Ortaokul 3	33,15	6,70			
	Ortaokul 4	33,91	7,42			
İzin Verici	Ortaokul 1	19,61	5,66	5,895	0,001*	2<1, 2<3
	Ortaokul 2	17,99	5,66			
	Ortaokul 3	20,61	6,57			
	Ortaokul 4	18,74	5,54			
Ebeveyn Tutum	Ortaokul 1	149,29	17,70	1,434	0,232	-
	Ortaokul 2	147,81	19,63			
	Ortaokul 3	151,95	18,12			
	Ortaokul 4	148,89	19,51			

* $p<0,05$; ANOVA Testi, Fark=Tukey Testi

Tablo 8'deki bulgular incelendiğinde, ANOVA testi sonuçlarına göre velisi olunan öğrencinin sınıf düzeyine göre akademik algı ($F = 0,282$, $p=0,839$), sosyal destek ($F = 1,461$, $p=0,224$) ve kişisel gelişim ($F = 1,241$, $p=0,294$) düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar yoktur. DDSE ebeveyn tutumu puanları $60,05 \pm 19,85$ ile $63,43 \pm 17,60$ arasında değişmektedir. Fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($F = 1,154$, $p=0,326$). Demokratik tutum ($F = 0,817$, $p = 0,485$), otoriter tutum ($F = 1,338$, $p=0,261$) ve aşırı koruyucu tutum ($F = 1,775$, $p=0,151$) düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar yoktur. Fakat izin verici tutum ($F = 5,895$, $p=0,001$) düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Genel ebeveyn tutumu puanları $147,81 \pm 19,63$ ile $151,95 \pm 18,12$ arasında değişmektedir. Sınıf seviyesine yönelik anlamlı fark bulunmamıştır ($F = 1,434$, $p=0,232$).

Tablo 9. Ölçek düzeylerinin gelir düzeylerine göre farklılaşması

Değişken	Kategori	Gelir Düzeyi		ANOVA		
		Ort.	SS	F	p	Fark
Akademik Algı	0-17000 TL	11,05	2,23	3,649	0,012*	1<4
	17001-30000 TL	11,30	2,39			
	30001-45000 TL	11,60	2,25			
	45001 TL +	11,91	2,49			
Sosyal Destek	0-17000 TL	9,76	4,04	3,539	0,015*	1<4
	17001-30000 TL	10,70	3,87			
	30001-45000 TL	10,59	4,40			
	45001 TL +	11,39	4,25			
Kişisel Gelişim	0-17000 TL	36,59	13,52	3,001	0,030*	1<4
	17001-30000 TL	39,41	12,79			
	30001-45000 TL	39,62	14,55			
	45001 TL +	41,62	13,94			
DDSE Ebeveyn	0-17000 TL	57,40	18,64	3,461	0,016*	1<4

Tutum	17001-30000 TL	61,41	18,01	0,874	0,454	-
	30001-45000 TL	61,81	20,24			
	45001 TL +	64,92	19,72			
Demokratik	0-17000 TL	73,31	11,14	0,941	0,421	-
	17001-30000 TL	73,56	11,09			
	30001-45000 TL	75,11	9,83			
	45001 TL +	74,57	11,30			
Otoriter	0-17000 TL	24,13	8,43	0,941	0,421	-
	17001-30000 TL	23,16	6,32			
	30001-45000 TL	22,74	5,91			
	45001 TL +	23,28	5,50			
Aşırı Koruyucu	0-17000 TL	34,46	7,18	7,611	0,001*	4<1,4<2
	17001-30000 TL	33,84	7,50			
	30001-45000 TL	32,78	7,20			
	45001 TL +	30,93	6,99			
İzin Verici	0-17000 TL	19,85	7,22	0,693	0,556	-
	17001-30000 TL	18,89	5,94			
	30001-45000 TL	19,26	5,65			
	45001 TL +	19,53	5,53			
Ebeveyn Tutum	0-17000 TL	151,75	23,42	0,762	0,516	-
	17001-30000 TL	149,45	20,12			
	30001-45000 TL	149,89	16,65			
	45001 TL +	148,30	15,74			

* $p<0,05$; ANOVA Testi, Fark=Tukey Testi

Tablo 9'daki bulgular incelendiğinde, ANOVA testi sonuçlarına göre ebeveynlerin aylık aile gelir durumu değişkenine göre akademik algı ($F = 3,649$, $p=0,012$), sosyal destek ($F = 3,539$, $p=0,015$) ve kişisel gelişim ($F = 3,001$, $p=0,030$) düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yoktur. DDSE ebeveyn tutumu puanları 0-17.000 TL gelir grubunda $57,40 \pm 18,64$, 45.001 TL ve üzeri grubunda $64,92 \pm 19,72$ 'dir. ANOVA testi anlamlı fark göstermektedir ($F = 3,461$, $p = 0,016$). Demokratik tutum ($F = 0,874$, $p=0,454$), otoriter tutum ($F = 0,941$, $p=0,421$) ve izin verici tutum ($F = 0,693$, $p=0,556$) düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur. Fakat aşırı koruyucu tutum ($F = 7,611$, $p=0,001$) düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Genel ebeveyn tutumu puanları $148,30 \pm 15,74$ ile $151,75 \pm 23,42$ arasında değişmekte olup, gelir düzeyine göre anlamlı fark saptanmamıştır ($F = 0,762$, $p=0,516$).

Tablo 10. Ölçek düzeyleri arası ilişki

Değişken	İstatistik	Akademik Algı	Sosyal Destek	Kişisel Gelişim	Ders Dışı Sportif Etkinlik Ebeveyn Tutum
Demokratik	r	,108**	-0,035	-0,031	-0,016
	p	0,006*	0,370	0,437	0,684
	n	648	648	648	648
Otoriter	r	-,130**	-,222**	-,220**	-,221**
	p	0,001*	0,001*	0,001*	0,001*
	n	648	648	648	648
Aşırı Koruyucu	r	-0,055	-,122**	-,125**	-,122**
	p	0,160	0,001*	0,001*	0,001*
	n	648	648	648	648
İzin Verici	r	-,153**	-,223**	-,220**	-,224**
	p	0,001*	0,001*	0,001*	0,001*

	n	648	648	648	648
	r	-0,052	-,216**	-,212**	-,204**
Ebeveyn Tutum	p	0,190	0,001*	0,001*	0,001*
	n	648	648	648	648

* $p < 0,05$; Pearson Korelasyon Testi

Tablo 10'daki bulgular incelendiğinde, DDSE ebeveyn tutumu ile demokratik tutum aralarındaki ilişki negatif, çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı değildir ($r = -0,016$; $p = 0,684$) Anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. DDSE ebeveyn tutumu ile otoriter tutum aralarında negatif yönlü ve orta düzeyde, anlamlı bir ilişki gözlenmektedir ($r = -,221$; $p = 0,001$). Otoriter tutum arttıkça ebeveynin sportif tutumu azalmaktadır. DDSE ebeveyn tutumu ile aşırı koruyucu tutum aralarında negatif yönlü, zayıf düzeyde, anlamlı ilişki ($r = -,122$; $p = 0,001$). Aşırı koruyuculuk arttıkça sportif etkinlik tutumu da düşmektedir. DDSE ebeveyn tutumu ile izin verici tutum aralarında negatif yönlü, orta düzeye yakın, anlamlı ilişki vardır ($r = -,224$; $p = 0,001$). Ebeveynin izin verici yaklaşımı arttıkça sportif destekleyici tutumu azalır. Akademik algı ile genel ebeveyn tutumu aralarında negatif yönlü, ancak anlamlı olmayan bir ilişki söz konusudur ($r = -0,052$; $p = 0,190$). Anlamlı bir değişim yoktur. Sosyal destek ile genel ebeveyn tutumu aralarında negatif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r = -,216$; $p = 0,001$). Ebeveyn tutumu arttıkça sosyal destek algısı azalmaktadır. Kişisel gelişim ile genel ebeveyn tutumu aralarında negatif yönlü ve zayıf düzeyde anlamlı ilişki vardır ($r = -,212$; $p = 0,001$). Ebeveyn tutumu arttıkça kişisel gelişim düzeyi azalmaktadır.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Ebeveyn stillerinin, çocuklarının ders dışı sportif faaliyetlere ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada; DDSE ebeveyn tutumu ile genel ebeveyn tutumu arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Tablo 10'da görüldüğü gibi demokratik tutum puanı arttıkça akademik algı artmakta; otoriter tutum arttıkça akademik algı, sosyal destek, kişisel gelişim düzeyi ve DDSE ebeveyn tutumu da düşmektedir. Aşırı koruyucu tutum arttıkça sosyal destek, kişisel gelişim ve DDSE ebeveyn tutumu da düşmektedir. İzin verici tutum arttıkça akademik algı, sosyal destek ve kişisel gelişim alt boyutlarında ve DDSE ebeveyn tutumu azalmaktadır. Literatür incelendiğinde; ebeveynlik tarzlarının çocuk ve ergenlerin akademik başarıları üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada demokratik ebeveynlik stili akademik başarıyı artırmada en etkili stil olduğu sonucuna varılmıştır (Checa ve Abundis-Gutierrez, 2018). Yunan toplumunda ebeveynlik stilleri ile çocukların okul başarıları arasında ilişkiyi araştıran çalışmada; demokratik ebeveynlik stilleri ve çocukların okul başarısına olumlu yönde bir ilişki olduğunu göstermiş olup otoriter stil daha düşük okul başarıları ile ilişkilendirilmiştir (Tsela ve diğ., 2023). Genel olarak, demokratik ebeveynlik daha olumlu bir ebeveynlik tarzı olarak düşünülmektedir (Johnson ve diğ., 2012). Pinquart ve Kauser (2018) farklı ülkelerden 428 çeşit çalışmayı derleyerek elde edilen araştırma sonucunda, demokratik ebeveyn tutumunun daha faydalı sonuçlar ortaya koyduğunu belirtmişlerdir (Martin-Pinquart ve Kauser-Rubina, 2018). İlkokula devam eden çocukların ebeveynlerinin sergilediği tutumların sınıf ortamına etkilerini inceleyen bir çalışmada, katılımcı öğretmenler, demokratik ebeveyn tutumuyla büyüyen öğrencilerin pozitif davranışlar sergilediğini; otoriter, ilgisiz ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumları sergileyen ailelerin çocuklarının ise olumsuz ve istenmeyen davranışlar gösterdiğini belirtmişlerdir (Sarı ve Çiftçi, 2023). Bağlanma stilleri, öğrencilerin ebeveynlerinin ebeveynlik stilleri ve öğrencilerin depresyonu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan çalışmada; ebeveynlerin demokratik ebeveynlik tarzı ile öğrencilerin depresyonu arasındaki ilişkinin anlamlı ve negatif olduğunu göstermiştir; diğer yandan ebeveynlerin izin verici ve otoriter ebeveynlik tarzı ile öğrencilerin depresyonu arasındaki ilişkinin pozitif ve anlamlı olduğunu bulmuştur (Ebrahimi ve diğ., 2017). Ebeveynlerin kültürel değerlerinin ebeveynlik stilleri ve çocuk kazanımları arasındaki ilişkileri hem bireysel kültürde (Avustralya) hem de kolektivist kültürde (Endonezya) ılımlı hale getirip getirmediğini incelemeye yönelik yapılan çalışmada; her iki ülkede de, demokratik ebeveynlik tutumunun daha yüksek çocuk duygu düzenlemesi ve daha düşük davranış sorunları düzeyleri ile ilişkilendirilirken, otoriter ebeveynlik tutumu daha düşük çocuk duygu düzenlemesi ve daha yüksek davranış sorunları düzeyleri ile ilişkilendirilmiştir (Haslam ve diğ., 2020). Araştırma elde edilen bulguların literatür ile uygun ve anlamlı sonuçların olduğu görülmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarının ders dışı sportif etkinliklerine yönelik genel tutumlarının orta-üst düzeyde ve olumlu yönde olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklerin çocuklarının akademik başarısına olumlu katkı sağladığına dair genel bir inanca sahip olduklarını ve çocuklarının öz güven, disiplin, sorumluluk gibi kişisel gelişim alanlarına önemli katkılar sağladığını düşündüklerini göstermektedir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu, dengeli ve

yapılandırılmış olduğunu göstermektedir. Demokratik tutum alt boyutuna ilişkin puanlar yüksek ortalamaya (74,19) sahip olmakta, ebeveynlerin çocuklarını anlayan, onlara söz hakkı tanıyan ve duygusal destek sağlayan demokratik bir yaklaşıma sahip olduklarını göstermektedir. Literatür incelendiğinde; ders dışı faaliyetlere katılan öğrencilere yönelik matematik, okuma ile fen derslerindeki puan ortalamalarının, ders dışı etkinliklere katılmayan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır (Özkan, 2020). Ders dışı etkinliklere katılımın sosyal beceri düzeyine etkisini inceleyen başka bir araştırmada ise; sportif ve sosyal etkinlikler ile sanatsal faaliyetlere katılan öğrencilerde sosyal beceri puanlarının, katılmayan öğrencilere nazaran anlamlı olarak oldukça yüksek olduğu ifade edilmiştir (Özdemir ve diğ., 2010). Rekreasyonel egzersizlerde yer alan çocukların egzersiz motivasyonu seviyeleriyle ebeveynlerin ders dışı sportif faaliyetlere yönelik tutumları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur (Karahasan ve Müftüler, 2023). Bir başka çalışmada ise; Tekirdağ ilinde ebeveynlerin ders dışı sportif faaliyetlere yönelik tutumları araştırılmış ve araştırmadaki katılımcıların, ders dışı sportif faaliyetlere yönelik tutumlarının genel ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur (Ayyıldız ve diğ., 2021).

Ebeveyn stilleri ile DDSE ebeveyn tutum düzeyinin cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarında; DDSE ebeveyn tutum alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Genel ebeveyn tutumunda ise sadece izin verici tutum alt boyutunda erkeklerin izin verici ebeveyn tutum algısı, kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Demokratik tutum, otoriter tutum ile aşırı koruyucu tutum alt boyut değişkenlerinde farklılık bulunmamıştır. Amatör sporcularda algıladıkları başarı motivasyonu ve ebeveyn tutumlarının arasındaki ilişki incelenmiş; ebeveyn tutumunun ve bu tutuma ait algılanan demokratik tutum, koruyucu istekçi tutum ve otoriter tutum alt boyutları açısından, kadın ve erkek katılımcılarda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Buyrukoğlu ve diğ., 2024). Rekreatif amaçla çocuklarını spora yönlendiren ebeveynlerin ders dışındaki sportif faaliyetlere ilişkin tutumlarını ele alan bir araştırmada; katılımcıların fiziksel aktivite seviyelerine bağlı olarak ebeveyn tutum ölçeğinin kişisel gelişim, akademik algı ve sosyal destek alt boyutlarında cinsiyet yönünden anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. (Örel ve Tezcan-Kardaş, 2022)

Ebeveyn stilleri ile DDSE ebeveyn tutum düzeyinin yaş değişkenine göre analiz sonuçlarında; yalnızca aşırı koruyucu tutum alt boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş olup, diğer tüm değişkenlerde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Okul öncesi ile ilkököl dönemi çocukların sosyal beceri gelişimleri ve ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yapılan araştırmada; ebeveyn yaşı göz önünde bulundurulduğunda demokratik, otoriter ve koruyucu aile tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; izin verici ebeveyn tutumu sergileyen bireylerde yaşa bağlı olarak anlamlı bir fark gözlemlenmiştir (Genç ve Uslu, 2022). Literatür incelendiğinde; ebeveynlerin anne ve babalık stillerinin sosyo-demografik yapıya (yaş, eğitim, cinsiyet gibi) göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmada; demokratik, otoriter ve izin verici ebeveyn tutumlarında anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür (Turgut ve Koca, 2019).

Ebeveyn stilleri ile DDSE ebeveyn tutum düzeyi eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde akademik algı, sosyal destek ve kişisel gelişim alt boyutlarında üniversite mezunlarının puanları, ilkököl mezunlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde; Örel ve Tezcan Kardaş, (2022) tarafından yapılan araştırmada; katılımcıların eğitim durumlarında kişisel gelişim ve sosyal destek alt boyutlarında farklılıklar olduğu ortaya çıkmaktadır (Örel ve Tezcan-Kardaş, 2022). Ebeveynlerin ders dışındaki sportif faaliyetlerine yönelik tutumlarını tespit etmeyi amaçlayan başka bir araştırmada; eğitim durumu faktörüne bağlı olarak ebeveynlerin ders dışındaki sportif faaliyetlere ilişkin tutumlarında belirgin bir farklılık bulunmamış; fakat lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin ortaöğretim mezunu olan ebeveynlere oranla daha yüksek puan aldıkları belirtilmiştir (Yılmaz ve diğ., 2023). Tenis spor branşında ailenin önemini ve rolünü ortaya koymayı hedefleyen çalışmada da ailenin desteği özellikle de annenin üniversite mezunu olması öğrencilerin tenis sporuna yönelmesini sağladığı sonucuna varılmıştır (Yılmaz ve Kartal, 2022).

Demokratik tutum alt boyutu lise mezunlarının puanları ilkököl mezunlarından anlamlı düzeyde daha yüksektir; otoriter tutum alt boyutu lise mezunlarının puanları ilkököl mezunlarından anlamlı düzeyde düşüktür; aşırı koruyucu tutum alt boyutu üniversite mezunlarının puanları okur-yazar, ilkököl ve lise mezunlarına göre anlamlı düzeyde düşüktür. Literatür incelendiğinde; 4-6 yaş arasındaki çocukları bulunan anne ve babaların ebeveyn tutumlarıyla anne-baba ve çocuk ilişkisini incelemeyi amaçlayan bir araştırmada; lisans ve lisansüstü eğitimi tamamlamış ebeveynlerin, ilkököl-ortaokul mezunu ebeveynlere; lise mezunu ebeveynlerin ise ilkököl ila ortaokul mezunu olanlara kıyasla daha çok demokratik tutum gösterdiği; bunun yanında, lisans ve lisansüstü eğitim görmüş ebeveynlerin, ilkököl-ortaokul ve lise mezunu

ebeveynlere nazaran biraz daha az aşırı koruyucu tutum gösterdikleri tespit edilmiştir (Durmuşoğlu ve diğ., 2024).

Ebeveynlerin spor geçmişi değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarında; spor geçmişi olan bireylerde akademik algı düzeyi daha yüksek; aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ve bireylerin genel ebeveyn tutum puanları ise anlamlı düzeyde daha düşüktür. Diğer değişkenlerde spor geçmişine yönelik istatistiksel açıdan farklılık bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde; Yılmaz ve diğerleri (2023) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynlerin ders dışındaki sportif faaliyetlere ilişkin tutumlarında spor geçmişi faktörü incelendiğinde, anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Yılmaz ve diğ., 2023). Ebeveynlerin bu bağlamdaki rolü önemlidir. Okul çağındaki çocukları ders dışı fiziksel ve sportif faaliyetlere katılan ebeveynlerin tutumlarını, ilgi ve katılım derecelerini analiz etmeyi amaçlayan bir diğer çalışmada; çocuklarla ebeveynlerin spor alışkanlıkları arasında yakın bir ilişki olduğunu sonucuna ulaşılmış olup, çalışmadan elde edilen diğer bulgular ise; ebeveynlerin ders dışı fiziksel ve sportif aktiviteler hakkındaki bilgilerine ilişkin birçok anne ve babanın, özellikle de daha az eğitim almış olanların, sunulan fiziksel ve sportif aktiviteleri görmezden geldiğini vurgulamaktadır (Joaquín ve diğ., 2013).

Çocuk sayısı değişkenine ilişkin yapılan analiz sonuçlarına göre; sosyal destek, kişisel gelişim ve demokratik tutum alt boyutları 1 çocuğu olanların puanları 3 çocuğu olanlara göre; aşırı koruyucu tutum alt boyutu 3 çocuğu olanların puanları 2 çocuğu olan ebeveynlere nazaran anlamlı düzeyde daha yüksektir. Ancak diğer değişkenlerde çocuk sayısına göre herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Literatür tarandığında; ebeveynlerin anne-babalık tutumlarının bazı sosyo-demografik özelliklere göre değişip değişmediğini araştıran bir çalışmada; ebeveynlerin demokratik anne-babalık tutumlarının, sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı biçimde fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Turgut ve Koca, 2019). Bizim çalışmamızda çocuk sayısı fazla olan ebeveynlerin aşırı koruyucu tutumu puanları yüksek çıkarken; Aydoğdu ve Dilekmen (2016) tarafından yapılmış olan bir çalışmada ise; çocuk sayısı az olan ebeveynlerin aşırı koruyucu tutum puan durumunun yüksek olduğu bulunmuştur (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Genç ve Uslu (2022)' de yapmış olduğu çalışmada; demokratik tutum sergileyen ve bir çocuğa sahip olan ailelerin yüksek puan ortalamalarının, diğer ailelere nazaran daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Genç ve Uslu, 2022).

Çocuk sınıf seviyesi değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarında sadece izin verici ebeveyn tutumu alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmuş, diğer tüm ölçeklerde istatistiksel açıdan fark saptanmamıştır (2. Sınıf). Literatür incelendiğinde; ilköğretimde (6., 7. ve 8. sınıflar) öğrenim görmekte olan öğrencilerin anne ve babalarının, beden eğitimi dersine çocuklarının katılımına ilişkin tutumlarını belirlemek için yapılan çalışmada; çocuklarının okudukları sınıflara göre ebeveyn tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Öncü ve Güven, 2011).

Gelir seviyesi değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarında akademik algı, sosyal destek, kişisel gelişim ve aşırı koruyucu tutum alt boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Literatür incelendiğinde; Örel ve Tezcan-Kardaş, (2022) tarafından yapılan çalışmada; kişisel gelişim, sosyal destek ve toplam puanlara ilişkin anlamlı farklılık bulunmuştur (Örel ve Tezcan-Kardaş, 2022). Ebeveyn tutumlarının; kronik hastalık, gelir durumu, eğitim, yaş, cinsiyet ve çocuk sayısı gibi faktörlere göre değişimi belirlemeyi amaçlayan bir araştırmada; demokratik, otoriter ve izin verici tutum alt boyutları puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı; ancak aşırı koruyucu tutum alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Lise öğrencilerinin ebeveynlerinin ders dışı spor faaliyetlerine katılımlarına ilişkin tutum ve görüşlerinin incelendiği çalışmada ise; ebeveyn gelir seviyesine göre akademik algı, sosyal destek ve kişisel gelişim alt boyutlarından alınan ortalama puanların anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Bu şekilde ebeveyn geliri arttıkça, ders dışı spor aktivitelerine çocuklarını yönlendirmede daha da etkili oldukları ortaya konmuştur (Yılmaz ve Güven, 2019).

Araştırmanın sonucu; ebeveyn stillerine yönelik ölçekte en yüksek puan demokratik tutum almakta, bu yüksek ortalama, ebeveynlerin çocuklarını anlayan, onlara söz hakkı tanıyan ve duygusal destek sağlayan demokratik bir yaklaşıma sahip olduklarını göstermektedir. Ebeveynlerin çocuklarının ders dışı sportif etkinliklerine yönelik genel tutumlarının orta-üst düzeyde ve olumlu yönde olduğunu ve ebeveynlerin sportif faaliyetlerin çocuklarının öz güven, disiplin, sorumluluk gibi kişisel gelişim alanlarına önemli katkılar sağladığını düşündüklerini göstermektedir. DDSE ebeveyn tutumu ile genel ebeveyn tutumu arasında ise; negatif yönlü, zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu, demokratik tutum puanı arttıkça akademik algının arttığı; otoriter tutum arttıkça akademik algı, sosyal destek, kişisel gelişim düzeyinin de düştüğü görülmektedir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Araştırma İstanbul ilinde yapılmış olup, Avcılar, Esenyurt ve Başakşehir'deki resmi okullar örneklem grubunu oluşturmuş ve araştırmada kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

Öneriler;

- Araştırma farklı il ve illerden de örneklem grubu alınarak yapılabilir.
- Araştırma özel okullarda yapılabilir hatta resmi okullar ile devlet okulları karşılaştırılabilir.
- Araştırma ortaokul düzeyinde çocuğu olan ebeveynler üzerinde yapılmıştır, diğer okul düzeyindeki ebeveynler üzerinde da yapılabilir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.

Finansal destek: Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.

Etik Onayı: Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde **Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisinin** hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Etik Kurul Onayı: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Rektörlüğü, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan gerekli onay alınmıştır. Toplantı tarihi (06.12.2024), toplantı karar sayısı (2024/550).

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

7. KAYNAKÇA

- Aniśko, B., Bernatowicz, K., Wójcik, M. (2025). Effects of body mass index and extracurricular sports activities on physical fitness in school-aged children. *Front Public Health*, 13, 1-12.
- Aydoğdu, F., & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Ayyıldız, E., Yüksel, Ü., Canlı, U., Taşkın, C., & Sunay, H. (2021). Ebeveynlerin ders dışı sportif etkilere yönelik tutumlarının incelenmesi: Tekirdağ ili örneği. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-64.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Bayramova, S., & Aksan, G. (2022). Flört şiddeti ve ebeveynlik stilleri arasındaki ilişki: Üniversite öğrencileri. *Toplum Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 3(2), 169-199.
- Bekman, M. (2022). Halkla ilişkiler uygulamalarında nicel araştırma yöntemi: İlişkişel tarama modeli. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(16), 238-258.
- Buyrukoğlu, E., Tanır, H., Özdemir, M., & Karagöz, S. (2024). Futbol, voleybol ve basketbol branşlarında aktif olarak yer alan amatör sporcuların algılanan başarı motivasyonu ile ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 13(2), 172-83.
- Checa, P., & Abundis-Gutierrez, A. (2018). Parenting styles, academic achievement and the influence of culture. *Psychology and Psychotherapy Research Study*, 1(4).
- Çoban, Y., & Kısa, C. (2020). Ergen lise öğrencilerinin sosyal kaygıları ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi* (6), 16-33.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Dong, M., Niu, M., Jiang, Z., Choi, Y., & Li, N. (2025). A study on the impact of sports participation support on the level of sports participation of urban junior high school girls in China. *Frontiers in Physiology*, 15, 1-11.
- Durmuşoğlu, M., İlhan-İyi, T., & Yıldız-Taşdemir, C. (2024). The relationship between parental attitudes and parent-child relationship. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (61), 2214-2231.
- Ebrahimi, L., Amiri, M., Mohamadlou, M., & Rezapur, R. (2017). Attachment styles, parenting styles, and depression. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15(5), 1064-1068.
- Ercan, H. (2019). Ergenlerde yaşam doyumunun demografik değişkenler, ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 501-516.
- Esen-Çoban, A., Bilgen, Z., İdrisoğlu, Ö., Sönmez, İ., Türe-Köse, H.B., & Ünlü-Bozkurt, H. (2021). Karşılaşılan duygusal ve davranışsal problemlerin ebeveyn tutumu ile ilişkisinin incelenmesi: İçerik analizi. *International Journal of Society Researches*, 18 (Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4302-4335.
- Genç, S. Z., & Uslu, E. M. (2022). Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (Özel Sayı), 111-135.

- Haslam, D., Poniman, C., Filus, A., Sumargi, A., & Boediman, L. (2020). Parenting style, child emotion regulation and behavioral problems: The moderating role of cultural values in Australia and Indonesia. *Marriage-Family*, 56(4), 320-342.
- Jeanfreau, M. M., Holden, C. L., & Esplin, J. A. (2020). How far is too far? Parenting behaviors in youth sports. *The American Journal of Family Therapy*, 48(4), 1-14.
- Joaquín, R. M., Daniel, M. P., Vicenç, H. G., Carmen, J. D., & Rodríguez, J. L. (2013). Parental attitudes towards extracurricular physical and sports activity in school-age children. *Journal of Human Sport and Exercise*, 8(3), 861-876.
- Johnson, R., Welk, G. J., Saint-Maurice, P. F., & Ihmels, M. (2012). Parenting styles and home obesogenic environments. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 9(4), 1411-1426.
- Karabulut-Demir, E., & Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), 15-25.
- Kimiecik, J. C., & Horn, T. S. (2012). Examining the relationship between family context and children's physical activity beliefs: The role of parenting style. *Psychology of Sport and Exercise*, 13(1), 10-18.
- Kovács, K., Oláh, Á. J., & Pustai, G. (2024). The role of parental involvement in academic and sports achievement. *Heliyon*, 10(2), 1-12.
- Lim, H. B. T., & Ong, N. C. H. (2024). The relationship between perceived parenting styles and youth athletes' sporting achievement in Singapore. *Youth*, 4(1), 288-303.
- Liu, P., Fan, C., Li, F., Yang, Z., Yang, B., Yin, L. (2024). Influence of physical activity home environment on fundamental movement skills development in Chinese preschoolers: Mediating role of moderate-to-vigorous physical activity. *Frontiers in Pediatrics*, 12, 1-11.
- Öncü, E., & Güven, Ö. (2011). Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 28-37.
- Örel, M.Z., & Tezcan-Kardaş, N. (2022). Çocuklarını spora gönderen ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Kocaeli ili örneği. *Journal of Exercise and Sport Sciences Research*, 2(2), 82-95.
- Özdemir, U., Baykara-Acar, Y., Acar, H., & Duyan, V. (2010). Social skill levels of students of social work: Do outside activities make a difference? *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(1), 45-57.
- Özkan, U. B. (2020). PISA-2015 verilerine göre öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımlarının akademik başarılarına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 254-269.
- Pinquart, M., & Rubina, K. (2018). Do the associations of parenting styles with behavior problems and academic achievement vary by culture? Results from a meta-analysis. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 24(1), 75-100.
- Sak, V., Şahin-Sak, İ. T., Atıl, S., & Şahin-Yonca, B. K. (2015). Okul öncesi dönem: Anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991.
- Sanders, M. R., Dittman, C. K., Mallett, C. J., & Rynne, S. (2024). Lessons from the field. Toward evidence-based parenting support to promote positive parenting in children's sport. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 73(3), 2032-2041.
- Sarı, B., & Çiftçi, S. (2023). Velilerin sahip oldukları ebeveyn tutumlarının öğretmen, öğrenci ve sınıfa yansımalarının incelemesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 1400-1420.
- Spera, C. (2005). A review of the relationship among parenting practices, parenting styles, and adolescent school achievement. *Educational Psychology Review*, 17(2), 125-146.
- Sun, J., Sun, Z., Kong, J., Tian, X., Wang, L., Wang, Q., & Xu, J. (2024). Regular meta-analysis of the impact of sports activities intervention on some items of the national student physical health standards for adolescents. *Frontiers in Physiology*, 15, 1-15.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics. Boston, MA: Pearson.
- Tsela, D., Drosou-Tsela, R., & González-López, I. (2023). Relations between parenting style and parenting practices and children's school achievement. *Social Sciences*, 12(1), 5.
- Turgut, Ö., & Koca, S. (2019). Ebeveynlerin anne-babalık stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 2(2), 60-71.
- Vakrilova-Becheva, M. S., Kirkova-Bogdanova, A. G., Kazalakova, K. M., & Ivanova, S. A. (2023) The benefits of sports for the physical and mental health of adolescents. *Pharmacia*, 70(3), 751-756.
- Vega-Díaz, M., González-García, H., de Labra, C. (2023). Influence of parental involvement and parenting styles in children's active lifestyle: A systematic review. *PeerJ*, 1-22.
- Wang, Q-Y., Lim, T., & Bae, J. (2021). The structural relationship among perceived positive and negative parenting attitude, life skills, and transfer of Chinese student-athletes. *Research Square*, 18, 287-297.
- World Health Organization (2025). Getting children moving using active video games: A report of the GenMove programme. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/380753/9789240107267-eng.pdf?sequence=1>.
- Wright, E., Chase, M. A., Horn, T. S., & Vealey, R. S. (2019). United States parents' perfectionism, parenting styles and perceptions of specialization in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 45(6), 1-10.